

takker Gud for denne Modgangs Skole; thi den har bidraget meget til at danne, skærpe, *modne* min Forstand. Denne *Skole-Tid* har varet 6 Aar og 10 Maaneder.

Udsigt over en Del af Brevstoffet i Jens Bircherods Dagbøger.

Ved Cand. mag. **Carl S. Christiansen.**

(Sluttet).

II. Breve til og fra biskop Jens Bircherod.

1702, 4 jan. Professor Hans Steenbuch beder (J. B.) efter ordre af rector magnificus at være en enke behjælpelig med at få sine penge af Oluf Trans. Kiøbenhavn. [1702, jan.]

—, 18 jan. Knud Landdorff svarer (J. B.) på hans brev af 21 dec. om konsumtionen i Odense og gejstlighedens del i denne, fortæller, at bispen er kommen hjem fra Kiøbenhavn med håb om et godt udfald af sin sag [med stiftsprovst Jørgen Karstens], at landsdommer Luxdorff var død, og Rosenvinge kommen i hans sted, at sagen mod Søebøtke¹⁾, som sad i arrest, kom for om 8 dage, at renteskriver Matthiis Rasmussen var bleven landcommissarius ved landmilitzen i Sieland og Fyen, og at der kommer en ny forordning om landmilitzen, samt at der var kommen ordre til amtsforvalteren og tolderen om at udbetale til en del i byen de penge, de havde forstrakt regeringen med. Odense. [1702, jan.]

—, 12 apr. (J. B.s) erklæring til kongen i anledning af Jens Godsens ansøgning, hvori han bekræfter dennes præstekalds slette beskaffenhed, men fraråder at forene Siøring kald dermed, da det har Torsted som anneks, og én mand umuligt kunde betjene 4 sogne; derimod anbefaler han Jens Godsen til forflytning til Siøring, når det bliver vakant, eller et andet bedre kald. Aalborg. [1702, apr.]

---

¹⁾ Justits- og kammerråd Hans Jacob Søebøtke, told- og konsumtionsdirektør i Danmark, blev arresteret d. 30 nov. 1701 på grund af urigtighed ved hans administration.

—, 22 apr. (J. B.) beder i anledning af præstens i Sindal, Palle Hansen Morsbergs, død, friherreinde Juul, baron Jens Juuls datter, som havde jus patronatus, om, at hun vil kalde en ugift person, for at hans øjne enten kan falde paa enken eller den ugifte datter. Aalborg. [1702, apr.]

—, 7 juni. (J. B.s) svar på Møens navigationsskoles direktørers skrivelse af 21 marts, hvori han lover så hurtigt som muligt at lade den modtagne kollektbog gå rundt hos stiftets gejstlige. Aalborg. [1702, juni.]

—, 7 juni. (J. B.s) gensvar til assessor og professor Oluf Worm angående en herr Foss, som ønskede expectansbrev på mag. Wares embede ved Aalborg skole og var anbefalet B. af Worm, hvori han råder ham til at holde denne tilbage, da Ware endnu ikke var ældre, end han godt kunde foresta sit embede. Aalborg. [1702, juni.]

—, 17 juli. Esdras Marcus Lichtensteins skrivelse til [J. B.] i anledning af, at kong Frederik IV havde givet tilladelse til, at der i hans riger måtte indsamles til en luthersk kirke i Irland. Hauniæ. Lat. [1702, juli.]

—, 18 juli. Mag. Joh. Dorschæus anbefaler Lichtensteins brev til [J. B.] og beder, at bispen, som det var sket i Siælands stift, på synoden vil foresla provsterne at forestå indsamlingen gennem deres præster, for at omkostningerne kan spares på en person til at foretage kollekten. Hafniæ. [1702, juli.]

—, 22 juli. (J. B.s) skrivelse til kammerkollegiet i anledning af, at amtsforvalteren i Thisted havde ladet degneboligen i Senels i Hillerslef herred, der var opført for kirkens midler, bortsælge ved auktion på grund af resterende skatter fra den forrige degns tid. Aalborg. [1702, juli.]

—, 9 aug. (J. B.s) ordre til sognepræst Gravers i Assels om sammen med herr Lauridz Bergendal i Frøslef og herr Jens Jegind i Thebring som assessorer at dømme i en sag mellem provsten Madz Schytte og sognepræsten i Wegersleb og Blidstrup, Jens Iversen Holst. Aalborg. [1702, aug.]

—, 24 okt. Christopher Bartholin til Kaas, landsdommer i Nørrejylland, i stiftsbefalingsmandens fraværelse og (J. B.) gør

vitterligt, at de efter kongens vilje har skødet og bortfæstet en plads i s. Botulphi kirke til købmand i Aalborg, Anders Jensøn Høy, for dér at lade indrette et nyt pulpitur og stolestade til ham selv, hustru og børn. Aalborg. [1702, okt.]

—, 28 okt. Professor Otto Sperling anbefaler candidatus theologiæ [Rasmus Teilgaard], fremtidig præst i Aalborg stift, som havde været huslærer hos Rantzov, til (J. B.) og beder om oplysning om mønter, om begravelser og om lærde kvinder i hans egn. Hafniæ. Lat. [1702, nov.]

—, 27 nov. (J. B.s) svar på Otto Sperlings brev af 28 okt., hvori han meddeler, at den præst, den af Sperling anbefalede Rasmus Theilgaard skulde afløse, var i bedste velgående og nylig havde giftet sig, og skriver om mønter, om „Liden Kirstin“s begravelse på Vestervig kirkegård og om lærde kvinder. Alburgi. Lat. [1702, dec.]

—, 2 dec. (J. B.) beder Otto Sperling, dersom hans brev kom i „Novi litterarii orbis Balthici“, passe på, at hans navn skrives, som det er, Joannes eller Janus, og ikke aspireret, og at vise Arna Magnæus et medfølgende brev med munkebogstaver og bede ham udfylde Indholdet, hvor der var huller, og rette, hvor han havde læst galt. Alburgi. Lat. [1702, dec.]

—, 9 dec. (J. B.s) gensvar på rentekammerets skrivelse af 28 nov. om indlevering af præsternes tiendebøger til amtstuerne, hvori han udtaler, at de næppe var i orden, men han skulde gøre sit bedste, især hvis han måtte vente til næste landemode. Aalborg. [1702, dec.]

—, 23 dec. Professor Otto Sperlings svar på (J. B.s) breve af 27 nov. og 2 dec., hvori han udtaler sin fra B.s afvigende anskuelse om en mønt, gør sine bemærkninger om de kvinder, Bircherod har regnet blandt de lærde, og sender ham munkebrevet tilbage med egne rettelser, da Arna Magnæus endnu var på Island, samt spørger, om han gennem ham af Peder Diurschytt kan få titlerne at vide på de bøger, Elizabeth Bryske har sammenskrevet. Hafn. Lat. [1702, dec.]

1703, 16 jan. Henrich Hierild takker (J. B.) for, at han har betroet ham rektoratet ved Tisted skole, udtaler sin tilfreds-

hed med at give sin formand halvdelen af første års indtægt og omtaler Mollerups sags vanskelighed¹). Kiøbenhavn. [1703, jan.]

—, 17 jan. Envold Nielssen Biergegaard meddeler (J. B.), at han har fået regning fra Thisted amtstue på den af ham ved auktion købte degnebolig i Sendels, og spørger, om kirken vil beholde den, og hos hvem han vil kunne erholde de derfor udlagte penge. Kiølbygaard. [1703, jan.]

—, 22 jan. (J. B.s) skrivelse til Aalborg stifts provster og præster med kollektbogen for den lutherske kirke i Dublin. Aalborg. [1703, jan.]

—, 27 jan. Professor Otto Sperling skriver til (J. B.), at han gennem studiosus Hierrild har modtaget hans breve af d. 10 og 17 jan., fortsætter om mønterne, beder om oplysninger angående Anna Marg. Bredal og fremsætter sin mening om nogle mønter, som B. havde sendt ham til undersøgelse. Hafniæ. Lat. [1703, febr.]

—, 1 febr. Envold Nielsens brev til (J. B.) angående Sendels degnebolig, for hvilken han istedetfor penge gerne vil modtage lige så meget hartkorn af Wigsø kirkegods i Hunstrup by. Kiølbygaard. [1703, febr.]

—, 17 febr. (J. B.s) sendebrev til Aalborg stifts provster angående kollekten til navigationsskolen. Aalborg. [1703, febr.]

—, 22 febr. (J. B.) lykønsker mag. Søren Lintrup i anledning af hans forfremmelse fra Bergen til regensprovst og anbefaler overbringeren af brevet, Niels Søfrensen Lunge, til det kgl. bord i kommunitetet og Hans Nielsen Riber til det samme samt til bolig på regensen. Aalborg. [1703, febr.]

—, 24 febr. Frants Thestrup [sognepræst ved Helligånds-kirken i København] anbefaler mag. Hans Rostorp [præst i Agersborg i Hanherred] til sin svoger (J. B.) og beder ham intercedere til kammeret for sin svoger, assessor Peder Nielsøn Mollerup på Westervig, der havde en sag angående en kirkeblok. Hafniæ. [1703, marts.]

—, 24 febr. F. C. Rodriqvez anbefaler forhenværende personal kapellan og collega 2 classis ved byens skole, mag. Hans

¹) Se brev af 24 febr. samme år.

Rostorp, der på grund af sin tjeneste i flåden havde fået præstekald i Aalborg stift, til (J. B.) Naschov. [1703, marts.]

—, 26 febr. Arngrim Widalin anbefaler overbringeren af brevet, mag. Hans Rostrup, der havde fået kald i Aalborg stift, til (J. B.) og skriver, at han er træt af skoleslidet og ønsker et præstekald i B.s stift, hvorfor han beder denne, når noget tilbyder sig, anbefale ham til oversekretær Wibe. Naschou. [1703, marts.]

—, 3 marts. Thøger Reenbergs brev til (J. B.) i anledning af, at justitsråd Rostgaard tænkte på at udgive Anders Bordings danske vers, hvori han beder denne sende Rostgaard underretning, om der fandtes noget af Bordings skrifter, som ikke stod opført i medfølgende katalog; han vidste, at der fandtes noget af den sal. mands „tøj“ i sal. Niels Steenstrups¹⁾ gemme. Lynstrupgaard. [1703, marts.]

—, 7 marts. (J. B.s) kaldsbrev til Christopher Blymester på rektoratet i Thisted skole efter Henrich Hierild, som var kaldet til konrektor ved Københavns skole. Aalborg. [1703, marts.]

—, 20 marts. Søren Lintrup takker (J. B.) for lykønsningen i anledning af hans udnævnelse til regensprovst, som dog kun er foreløbig, udtaler sin utilfredshed med disciplina og *εὐταξία* på det kgl. convictorium, lover, at de anbefalede personer skal ligge ham på sinde, men han kan ikke straks skaffe dem plads på grund af baccalaurii store mængde, anmoder ham om at meddele sig litterære nyheder fra Aalborg by, da han korresponderede til Collectores novorum literariorum maris Balthici etc. Lubecenses, og udtaler den lærde verdens længsel efter Bircherods Dania literata. Kiøbenh. [1703, marts.]

—, 27 marts. Iver Brink, provst og sognepræst ved Holmens kirke, takker (J. B.) for de modtagne 200 rdl. til den danske kirke i London, håbende, at resten snart følger efter, beklager, at Sællands biskop og mag. Dorschæus fører proces med hinanden, omtaler, at dronningens overhofmester, gehejmeråd

---

¹⁾ Denne var præst i Øslos.

Ahlefeld, sikkert bliver præses for kammeret, og at Otto Krabbe har taget sæde i gehejmekollegiet. Hafn. [1703, apr.]

—, 15 apr. Tøger Reenberg takker (J. B.) for hans lykønskning og den kærlighed, han altid havde haft til hans salig broder, samt for de lovede herr Anders Bordings efterladenskaber, fortæller, at han har talt med Peter Steenstrup, som ytrede, at papirerne var blevne adsplittede efter faderens død; dog vilde han endnu en gang skrive ham til. Lyndrupgaard. [1703, apr.]

—, 24 apr. Peder Terpager takker (J. B.) for tilsendte designatio Ripensium, som meget vil lette hans forehavende, beder om underretning om de 3 kronede løver i Ribes våben og beretter om, hvad han ejer af Bordingiana, som han ønsker forøget, og at det er bleven fortalt ham, at der skulde være sange af Bording over alle søndages og festers evangeliske tekster, hvilke, han mener, måské snarere er af broderen Lauridz Bording, af hvis vers han havde nogle. Ribe. [1703, apr.]

—, 25 apr. Christopher Bartholins og (J. B.s) skrivelse til forvalter Friis på Lindenberg i anledning af, at denne på sit herskabs vegne nægtede at betale for Sønder- og Nørre Tranders kirker de penge, som efter forordning af 14 aug. 1702 skulde betales af Aalborg stifts kirker til genopbyggelse af den afbrændte præstegård i Hiøring, idet han skød sig hen under, at kirkerne hørte til Viborg stift. Aalborg. [1703, apr.]

—, 1 maj. Peter Fogh giver (J. B.) oplysninger om Anne Marie Bredal, mener ikke, at der i hans egn bliver stort udbytte for Rostgaard [af Anders Bordings vers], og omtaler rådmænd Hans Bendictsens søn, Anders Harding, på det bedste. Aarhus. [1703, maj.]

—, 12 maj. Professor Otto Sperling undrer sig over, at han så længe ikke har hørt fra (J. B.), og anbefaler lægen dr. Chemnitz, som skulde til Aalborg, til ham. Hafniæ. Lat. [1703, maj.]

—, 22 maj. Jacob Gortfried Becker anbefaler lægen dr. Michael Friderich Chemnitz de Stromberg, en fætter af dr. Franckenau fra Straszburg, til (J. B.) og meddeler ham, at dr. Reen-

berg fra Wiborg for 3 dage siden har trolovet sig med Karen Luia, dr. Luias datter, enke efter Hane. Odense. [1703, maj.]

—, 22 maj. O. Tott takker på sin moders vegne (J. B.) for, at han anbefalede Henrich Thomessen Bech til medtjener ved Bodum og dets anneks, og anbefaler ham til bispens gunst, safremt herr Jacob i Helligsøe formedelst hans ulovlige forhold imod hans hustru skulde blive dømt fra sit kald. Bodum Bispegaard. [1703, maj.]

—, 5 juli. Fru Elisabeth Sophia Rantzow beder (J. B.) om, at hendes børns skolemester ma få deres gamle degns plads i Bidsted, når denne dør. Tanderup. [1703, juli.]

—, 31 aug. (J. B.s) skrivelse til enhver af provsterne i Aalborg stift om erlæggelse af udgifterne for gejstlighedens privilegiers bekræftelse og angående en kollekt til en trængende ifølge kongebrev. Aalborg. [1703, aug.]

—, 20 nov. Søren Lintrups brev til (J. B.), hvori han takker for den tilsendte catalogus præpositorum communitatis og omtaler en del af forskellige patænkte litterære foretagender. Kiøbenhafn. [1703, nov.]

—, 25 dec. Knud Redtz beder (J. B.) om at benådige hans bonde fra Haversslef by, Christen Ibsens, vanføre søn med en plads i hospitalet [i Ålborg.] Nørlund. [1703, dec.]

1704, 2 jan. Biskop Johan Braëm beder (J. B.) i anledning af forordning af 24 dec. 1704 om cathedratici ligning imellem præsterne at underrette ham om, hvorledes det forholder sig med cathedraticum i hans stift. Aarhues. [1704, jan.]

—, 29 marts. Biskop Christian Rudolph Müller takker (J. B.) for hans lykønskingsbrev af 8 marts i anledning af hans udnævnelse til biskop i Fyen. Kiøbenhafn. [1704, apr.]

—, 31 aug. Knud Landdorps brev til (J. B.), hvori han omtaler provst Berndt i Hesselagers død, som skulde succederes i provsteembedet af mag. Jens i Gieslef, da herr Hans i Gudbiørg ikke vilde, og i præsteembedet af Hans Runan Frederichsen Monrad, som var bleven ordineret sammen med Søren Thomesen, som skulde være kapellan pro persona i Nachskov; d. 15 aug. døde mag. Hans Lihue, sognepræst i Middelfart og provst i Vends

herred, og der menes, at herr Peder Føns, der var gift med dr. Lujas mellemste datter, skal succedere ham i provsteenbedet; den ny biskop havde fået forbedret sin indtægt, men måtte muligt høre ilde derfor, især hos adelen; hvad det blev til med dommen i sagen mellem Kingo og Karstens, kunde han ikke sige; Rosenvinge derimod var bleven frikendt for Clerqvæs tiltale og præntensioner. Odense. [1704, sept.]

—, 8 okt. Christopher Bartholins og (J. B.s) erklæring i anledning af Christen Christensens ansøgning til kongen om at blive lem i Aalborg hospital. Kaas. [1704, okt.]

—, 6 dec. J. S. Lintrup ønsker af (J. B.) diptycha Alburgiana, som han erholder dem fra andre stifter for at sætte dem i „Novi literarii“, spørger, om han sammesteds må gøre offentligheden forhåbning om en Dania literata fra B. og beder ham anbefale ham til godtfolk i stiftet, da han har besluttet at blive ved akademiet og modtage folks børn i sit hus til inspection og manuduction, samt meddeler litterære efterretninger, han har modtaget fra Upsala gennem Erik Bentzelius. Kiøbenhavn. [1704, dec.]

1705, 10 jan. Knud Landdorph giver (J. B.) underretning angaaende dennes fordring i boet efter kaptejn Scheels broder, udtaler som sin formening, at præsterne ikke kan komme til at svare $\frac{1}{5}$ af deres tiende i skat efter den ny forordning, men at de, som på grund af deres ringe kald med en kongetiende er beneficerede, kan komme til at betale af den, meddeler, at bispren er rejst til Kiøbenhavn for at ansøge om fritagelse for skat, beretter om nogle forfremmelser og om stiftamtmand Schultes begravelse samt fortæller, at herr Niels i Gielsted var død, og at hans brodersøn (∴ Landdorps) Niels Seeblatt skulde være bleven udnævnt til oberst af kurfyrsten af Pfalz. Odense [1705, jan.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 466.

—, 24 jan. Laurids Jensøn Gievning anbefaler (J. B.) sine børn, særlig den ældste, Søfren, om han kunde få et brød på landsbyen i bisprens stift, og fortæller, hvorledes en for 20 ar siden fik brev på hans kald, men døde, siden fik en anden et lignende og har haft det på 12 ar, og nu fået konfirmation på

det, så han måtte vige for ham, skønt han havde ment at kunne holde ud, til Søfren kunde få det. Balsløv præstegård. [1705, febr.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 467 f.

—, 3 febr. Rektor Matthias Ancherson takker (J. B.) for at have gennemset et lille skrift og sender ham en designation over de præster, som blev ordinerede af hans fader. Fridericiæ. [1705, febr.]

—, 11 febr. Amtmand Arnold Dyssel klager på bøndernes vegne til kancelliet over, at en del præster og andre, som har tiender i fæste, tvinger bonden til at levere vinterrug, skønt han kun avler vårrug, og til at levere bygget større, end han selv avler det, samt over, at nogle præster ikke vil tage imod gadehusmændenes og deres hustruers høstdage, men lader sig betale 1 mark til 24 sk. for hver høstdag. Segelstrup. [1705, febr.]

—, 23 marts. Christopher Bartholins og (J. B.s) erklæring i anledning af amtmand Arnold Dyssels klage til kancellikollegiet, hvori de med hensyn til punkterne om rugen og bygget erklærer aldrig at have hørt tiendeyderne klage over sligt, hvorimod Dyssel i de sogne, hvor han har jus patronatus, skal have spændt bøndernes afgift højt, og angående gadehusmændenes høstdage har de heller aldrig fornummet sligt, om end måské en eller anden husmand godvillig kan have betalt præsten 1 marks penge for en høstdag. Aalborg. [1705, marts.]

—, 16 juni. Søren J. Lintrup takker (J. B.) for, at han har anbefalet hans hus i sit stift, men beklager, at han ikke i øjeblikket har et kammer ledigt i sit hus til den person, bispens omtaler, hvorimod han er villig til foreløbig at logere ham ind på regensen under sin særlige inspektion, og underretter ham om, at han på regensen har stiftet et litterært samfund med møder hver søndag. Kiøbenhavn- [1705, juni.]

—, 18 juli. Søren J. Lintrup meddeler (J. B.), at herr Kyng er bleven indlogeret på regensen, og at han nok skal sørge for ham på alle måder, takker ham for meddelelsen af Langebæks vita, underretter ham om, at P. Syvs „Danske boglade“ kun er A. Bartholins skrift de scriptis Danorum med rene blade imellem, hvorpå enkelte optegnelser, hvilken bog nu er i Knud

Clausøns besiddelse, at han har haft besøg af Terpager fra Ribe, som tilbød at meddele B. sine samlinger til en dansk boglade, og at han mener at kunne skaffe B. oplysninger fra Johannes Møller i Flensburg. Kiøbenhavn. [1705, juli.]

—, 30 juli. (J. B.s) skrivelse til provsten mag. Jens i Wang i anledning af, at en gammel kvinde i Jelstrup sogn ved én og samme altergang havde fået sakramentet to gange, hvilket formodentlig skyldtes, at præsten havde været *bene potus*. Alburgi. [1706, juli.]

—, 16 nov. Søren J. Lintrup takker (J. B.) for den sendte catalogus episcoporum, pastorum et rectorum Alburgensium og ønsker en lignende for Odense, beklager, at B.s hensigt at beskrive Ol. Rosenkrantzii vita er opgivet, ønsker oplysninger om B. Th. Bangii manuskripter, hvori skulde findes noget om Rosenkrantz; brevet er fuldt af litterære efterretninger og ender med et par bemærkninger om Kyng. Kiøbenhavn. [1705, nov.]

1706, 16 jan. (J. B.s) erklæring til kongen angående sognepræst Hans Jørgensøn til Haverslev og Bustrup, hvis hustru havde født 21 uger efter bryllupet, og som derfor efter loven skulde afsættes. Aalborg. [1706, jan.]

—, 23 jan. Christen Lawridsen Wellejus ønsker (J. B.) glædeligt nytår, fortæller om en samtale, som han har haft med enkedronningen i Haderslev, som gav ham et bæger ved afskeden, at deres bisps søn, herr Muus, er bleven kancellisekretær efter Rasmussens slette bortgang, at han frygter en ruptur formedelst Eutin, og omtaler præsten Jørgen Rafn i Fadrups sag, som havde slået sin tjenestekvinde. Lintrup. [1706, jan.]

—, 18 febr. Hans Allerup meddeler (J. B.), at han er kaldet til sognepræst ved Nicolai kirke i Varde i sal. Peder Toxens sted og saaledes bleven befriet for 12 års skoletjeneste og har ægtet toldereren Jens Berthelsen Taulous datter dér på stedet, og beder ham om at tænke på sig, om noget skulde forefalde til hans fordel i hans stift. Viborg. [1706, febr.]

—, 2 marts. Peter Fogh meddeler (J. B.), at Ludvig Pontopidan ikke kan sende noget eksemplar af broderens program over farbroderen dr. Eric, da han kun har ét, fortæller, at amt-

mand Glud ved en ulykkelig hændelse er kommen til at skyde sin hustru, Ingeborg Marie, Lawrids Bordings datter, fremsætter tvivl om året for Lawrids Pedersen Bordings død, som vist var bedstefader til Anders Bording, spørger, om det er skik i Aalborg stift at suspendere en degn, hvis hustru kommer for tidlig, til han får kgl. oprejsning, fortæller, at Sophie Amalie Gerstorff er død d. 2 febr., admiral Jens Rodsteens ægtefælle, og omtaler en biografi af Griffenfeld. Deres kapitelskøb er i år som det på Mors. Aarhus. [1706, marts.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 485.

—, 12 marts. Christen Matthisen Wittrups brev til (J. B.) i anledning af, at der gik rygte om krig. Ingstrup. Lat. [1706, marts.]

—, 25 marts. Lavrids Thura beder (J. B.) sende indlagte brev til hans broder¹⁾, som var degn i Haverslev, meddeler, at han for 3 år siden blev kaldet fra den hollandske lutherske menighed til sognepræst ved vor Frue i Aarhus og provst i Ning herred samt assessor i konsistorialretten — hans fader levede vel — og omtaler et bryllup mellem mag. Lemvig og hans kones søster, som skal finde sted, før mag. Bircherod rejser til sin bispestol i Norge. Aarhus. [1706, marts.]

[—, 17 maj.] [1706, maj.] Molbech, Bircherods Dagbøger s. 489.

—, 27 maj. Søren Lintrup beklager sig for (J. B.) over Collectores Lubecenses sendrægtighed, ønsker en series episcoporum Othenianorum, meddeler, at Arna Magnæus har købt Rosenkrantz' manuscripta, men at de ikke er til at få fat i, da han stadig er på Island, taler om sine litterære ønsker, agter at udgive Orationes academicas professorum Hauniensium et Soranorum paucas i 3 bind, hvormed han beder B. være sig behjælpelig, sender ham nogle akad. disputatser og giver ham efterretning om Jørgen Kyng, som ikke vil gå op til examen theologicum, før han er sikker på billige eksaminatorer. Kiøbenhavn. [1706, juli.]

---

¹⁾ Hans Michael Widsted.

—, 21 juli. Peter Fogh fortæller (J. B.), at han har været i Kiøbenhavn til sin søsters bryllup med en kommandørkaptejn i flåden, Daniel Wilster, og sender ham programmet over dr. Erik Pontoppidan; friherreinde Marselius skal begraves i domkirken. Aarhus. [1706, juli.]

—, 15 aug. Simon Jensen Samsing erindrer (J. B.) om hans løfte om at give ham et degnekald og fortæller, hvorledes han ved uærlighed fra provstens og præstens side i Kiøng havde mistet en forventet plads som vikar hos den derværende degn, og at han som følge deraf nu var uden eksistensmidler. Kiøbenhavn. [1706, aug.]

—, 18 aug. (J. B.s) brev til præsterne i Sønderherred på Mors i anledning af valget af en vikar for provst Matthias Schytte, som på grund af sin alderdom ønskede en sådan. Alburgi. Lat. [1706, aug.]

—, 20 aug. (J. B.s) erklæring til kongen efter ordre af 31 juli i anledning af, at sognemændene af Helligsøe og Giettrup menigheder i Thye d. 22 juni havde indgivet klage over deres præst, Jacob Søfrensen Skive, hvori han udtaler, at det ikke kan nægtes, at herr J. Skive jo er af et „malicieuse og arrigt gemyt“, hvorfor han ogsaa havde irrettesat ham, men at han har så mange hårde halse at drages med, som næppe i nogen anden menighed i landet findes, omtaler enkelte af deres beskyldninger og anbefaler at forflytte præsten til et andet kald, eller hvis det ikke kan ske, at lade beboernes klagemål komme for retten. Aalborg. [1706, aug.]

—, 23 aug. Søren J. Lintrup anbefaler Peter Holm til (J. B.s) bevågenhed, forespørger, om han skulde besidde noget usædvanligt vedrørende Samsøprovsten Hans Svannings levned, såsom han vilde udgive hans Theologia Senecæ med en fortale, og omtaler herr Kyngs fremskridt. Kiøbenhavn. [1706, sept.]

—, 27 aug. M. Schytte, provst i Sønderherred på Mors, betegner efter (J. B.s) opfordring mag. Meldal som sin afløser som provst. Karby. Lat. [1706, sept.]

—, 31 aug. Sognepræst Graver Christensen Assels til-

træder Matthias Schyttes forslag. Asselsi, prid. calend. sept. Lat. [1706, sept.]

—, 31 aug. Sognepræst Niels Eriksen Gerner foreslår ligeledes Christian Meldal til provsteembedet. Lørslovix. Lat. [1706, sept.]

—, 1 sept. C. Meldal stemmer på Graver Assels. Neocop. Mors. Lat. [1706, sept.]

—, 2 sept. Knud Spormann stemmer på C. Meldal. Frøslef. Lat. [1706, sept.]

—, 3. sept. Jens Jegind stemmer på C. Meldal med uvilje. Tebringæ. Lat. [1706, sept.]

—, 20 sept. (J. B.s) skrivelse til Jerslev herreds præster om valget af en ny provst i stedet for afdøde Anders Hals. Alburgi. Lat. [1706, sept.]

—, 23 sept. Sognepræst Frans Laurids Hiort, der på grund af alderdom og svagt syn ikke selv vilde være provst, stemmer for Hans Butz til provst i Jerslev herred. Wrenstedensi. Lat. [1706, sept.]

—, 24 sept. Mogens Wingaard sender første del af sin fordanskede Curtius, decideret til bisperne, til (J. B.) og beder ham anbefale den på det bedste, at det parti eksemplarer, han sender herr Dalgaard, kan finde afsætning, og anden del, som er færdig til trykken, snart følge efter. Hafniæ. [1706, sept.]

—, 24 sept. N. Iversen stemmer på Hans Butz. Tolstrup. Lat. [1706, sept.]

—, 25 sept. J. P. Kildelund stemmer som de foregående. Brøndisl. orient. Lat. [1706, sept.]

—, 25 sept. H. Klein bifalder den samme. Jerslevix. Lat. [1706, sept.]

—, 25 sept. Peder Brøndlund giver Hans Budtz sin stemme. E curia mea pastoralis Latipaludana. Lat. [1706, sept.]

—, 26 sept. Hans Budtz undskylder sig med alderdom og svaghed og beder (J. B.) vælge en anden til provst. Lunderager. Lat. [1706, sept.]

—, 27 okt. Henrich Gültzaws skrivelse til (J. B.) i anledning af, at han havde hørt, at denne vilde anlægge et bog-

trykkeri, hvorfor han tilbyder sin tjeneste med hensyn til anlæggelse og driften af en papirmølle og anbefaler en bogbinder. Flensburg. Tysk. [1706, nov.]

—, 2 nov. Ludvig Winslow takker (J. B.) for hans brev af 2 marts, beklager, at han ikke kan meddele ham noget om sin broders studier i Paris, men fortæller, at han har en Stenonii vita under hænder, hvoraf han sender Bircherod udskrifter, omtaler sin faders skrivekalendere, sine egne litterære foretagender og andres om samme æmne (De monasteriis Daniæ) samt Hvitfelds og andres kronologiske fejltagelser, i hvilken anledning han beklager de mange fejl, der findes i folioudgaven af Hvitfeld fremfor i kvartudgaven. Kiøbenhafn. [1706, nov.]

—, 28 dec. Uddrag af Søren J. Lintrups brev til (J. B.), forsåvidt det omhandler litterære forhold, og med en efterskrift om nogle „pietisters“ fængsling i Christiania. Kiøbenhavn. [1707, jan.]

—, 29 dec. (J. B.) ønsker storkansler grev Reventlow glædeligt nytår og anmoder om, at Aalborg reformertes ansøgning om at holde egen præst og gudstjeneste må blive afslået, idet han fortæller, at en vinhandler Geraud allerede havde forskrevet en calvinsk præst til byen og modtaget ham i sit hus, og at der anden juledag var bleven holdt gudstjeneste på en gård 2 mil fra byen, men i et andet stift, fordi han havde fået borgmestrene til at forbyde sligt i selve byen i julen. Aalborg. [1706, dec.]

1707, 4 jan. Storkansler grev Reventlow takker (J. B.) for hans gode ønsker i anledning af det nye år, ønsker ham det samme til gengæld og lover at foredrage hans majestæt de reformertes forhold. Kiøbenhafn. [1707, jan.]

—, 18 jan. (J. B.s) erklæring til kongen i anledning af sognepræst til Wegersleb og Blistrup på Mors, Balthasar Nissens, ansøgning om at få Karbye kongetiende i fæste, som for tiden var bortfæstet til herr Jens Iversen Holst, tidligere præst i Wegersleb, hvori han tilråder at lade herr Holst beholde tienden, der tilhørte Nykiøbing hospital og af direktørerne var bortfæstet til ham på livstid. Aalborg. [1707, jan.]

—, 18 jan. J. S. Lindtman og S. Weber, forstandere for

den evangeliske kirke i Maastricht, takker (J. B.) for hans virksomhed i hans stift for kollekten til deres skole. Maastricht. Tysk. [1707, jan.]

—, 29 jan. Frederik IV befaler justitsråd Bartholin i stiftamtmandens sted og (J. B.) i anledning af dennes skrivelse om de reformerte i Aalborg at erkyndige sig om stedet, hvor de havde holdt gudstjeneste, og give indberetning derom samt se til, at de ikke foretog sig noget imod loven og andre kgl. forordninger om de reformerte. Kiøbenhafn slot. [1707, febr.]

—, 12 febr. C. Bartholin og (J. B.s) rapport til kongen, hvori de meddeler, at de reformerte holdt deres sammenkomst og kommunion på Lundbeck efter tilladelse af friherreinde Rüssenstein, idet hendes mand, oberst Gregers Daa, ikke var hjemme, at Elie Geraud endnu husede præsten, og der om søndagen hemmeligt holdtes prædiken i hans hus, hvorfor de ønsker, at kongen vil befale, at der forkyndes præsten, og dem, der huser ham, at han ufortøvet skal drage bort fra byen under straf for ham og dem, som længer huser ham. Aalborg. [1707, febr.]

—, 14 febr. Kommercekollegiet beder i anledning af Elie Gerauds ansøgning af 29 jan., om de franske flygtninge måtte holde en reformert præst og have fri religionsøvelse, da de så vilde anlægge en uldfabrik, Aalborg magistrat om at give sin mening tilkende og skaffe nærmere oplysninger om deres antal, profession, midler og opholdssted. Commerce-Colleg. [1707, febr.]

—, 2 marts. (J. B.s) skrivelse til gehejmeråd Niels Bentzon i anledning af kommercekollegiets forespørgsel til Aalborg magistrat om de reformertes forhold, hvori han hævder, at den kgl. anordning „om manufakturer“ kun indrømmer tilladelse til at beholde sin religion, ikke til at øve den offentligt og holde præst, og beder indstændigt gehejmeråden arbejde for, at de ikke erholder deres forlangende opfyldt; ti tillodes sådant, vilde den reformerte religion med tiden få overhånd i byerne. Aalborg. [1707, marts.]

—, 5 marts. Jens Rosenvinges brev til hans morbroder (J. B.), hvori han underretter denne om, at salig herr Anders i

Søby var efterfulgt af Jacob Tage, sender ham en kopi af et afladsbrev på pergament, der havde været brugt som omslag om Lumbye bylov, hvorfor det var skident og utydeligt; det var reddet, idet der 1706 d. 22 okt. var udgæet ordre fra stiftamtmanden og bispen til præsterne om at indsamle antiquiteter, og bispens famulus Povel Schytte havde lovet ham at måtte udskrive, hvad der indkom, hvilket han vilde sende sin morbroder; han forespørger denne om, hvad der var blevet af de antiquiteter, som var indsendte i følge forordning af 1667, om de fandtes i Peder Resens Atlas Danicus; han havde hørt, at morbroderen vilde fortsætte Molleri Bibliotheca. Han havde 2 latinske taler af 17 og 21 nov. 1706, hvori kongen af Sverig lykønskede Stanislaus af Polen; han beder morbroderen om oplysning angående nogle mønter fra 1543 og 1550, prægede af Hamburg, Lübeck, Wismar og Lüneburg, fortæller om en kammerjunker Ahlefelds død, søn af gehejmeråd Ahlefeld i Holsten, at man ventede generalløjtnant Rantzov til byen, der vilde til Braband, og andre nyheder. Odense. [1707, marts.]

—, 9 marts. (J. B.) erklærer efter opfordring af mag. Sixtus Aspach, sognepræst til vor Frue i Aalborg, at ansøgeren Friderich Langebek var af sin fader, den forrige Sognepræst, Jacob Langebek, antaget til personal kapellan, hvilket han var vedblevet at være under Aspach, uden at denne trængte til hans hjælp; men da han foruden sig selv havde to vanvitige brødre at forsørge, var det at ønske, om han kunde beforders til et andet sted til lettelse for Aspach og til bedste for ham selv, at han lettere kunde forsørge sig og sine. Aalborg. [1707, marts.]

—, 5 apr. (J. B.s) skrivelse til præsterne i Børglum herred om at vælge en vikar for herredets provst Albert Christensen, som kunde følge ham i embedet efter hans død. Alburgi. Lat. [1707, apr.]

—, 6 apr. (J. B.) takker storkansler grev Konrad Reventlov for hans understøttelse i sagen med de reformerte, hvis præst i følge kgl. befaling af 19 marts havde maattet forlade Aalborg d. 1 apr. efter et ophold af 15 uger. Aalborg. [1707, apr.]

—, 10 apr. Albert Christensen ønsker til vikar og efterfølger i provsteembedet i Børglum herred provst Christen Splid i Olsdorph. [Volstrup.] Lat. [1707, apr.]

—, 11 apr. Jens Johan Stenfeldt vælger ligeledes Christen Splid. Albecæ. Lat. [1707, apr.]

—, 11 apr. Jacob Peder Brun stemmer på Christen Splid. Ex Scheve. Lat. [1707, apr.]

—, 12 apr. Gunde Torup bifalder den samme. Børglum. Lat. [1707, apr.]

—, 12 apr. Præsident, borgmester og råd i Bergen sender (J. B.) en kopi af en kgl. bevilling, ifølge hvilken bækken må udsættes overalt i Danmark og Norge foran kirkedørene til indsamling af penge til nogle fattige matrosers rançon, som med et af Bergens skøtskibe var blevne opbragte og førte til Algier i slaveri, og beder ham sende de indkomne penge til Severin Seehusen i deres by. Bergen. [1707, maj.]

—, 13 apr. Christen Peder Splid mener, at der findes dem, der er mere værdige end han, og nævner Peder Holst og Melchior Hiardemaal med håb om, at biskoppen vil give en af dem sin stemme. Lund. Lat. [1707, apr.]

—, 13 apr. Ejler Stampe stemmer på Melchior Hiardemaal. Torslef. Lat. [1707, apr.]

—, 14 apr. Jens Anders Snebang stemmer på Melchior Hiardemaal. Understed, nocte inter 13 et 14 apr. hora 2da. Lat. [1707, apr.]

—, 14 apr. Melchior Hiardemaal stemmer på Peder Holst. Sebnæ. Lat. [1707, apr.]

—, 14 maj. (J. B.) bevidner, at sognepræsten til Hvidberg, Ørum og Lodberg i Thy, Anders Christensen Skive, er død, og anbefaler ansøgeren Hans Ramløse, hvis fader, mag. Hans Ramløse, var kong Christian V.s feltpræst og blev fanget ved Lund, men siden præst ved vor Frue i Aalborg. Aalborg. [1707, maj.]

—, 14 maj. Kaptejn Gottfried Sommers klage til oberst Rosenaver over sognepræst mag. Knud Spormann, som havde nægtet at tage ham til Alters. Mollerup. Tysk. [1707, maj.]

—, 24 maj. Biskop Christian Rudolph Müller sender (J. B.)

den kgl. bevilling på bækkensers udsættelse foran kirkedørene til indsamling af penge til Nykiøbing latinske skoles ombyggelse og beder ham fremskynde indsamlingen og sende ham pengene. Odense bispegård. [1707, juni.]

—, 8 juni. Mag. Christian Meldal meddeler kaptejn Gottfried Sommer, at hans klagemål til oberst Rosenawer over mag. Spormann var kommen over bispem til ham for at indhente Spormanns erklæring, men da bispem ønsker, at de forliges, og Spormann er villig til at give satisfaktion, da det hele beror paa en misforståelse, opfordrer han ham indstændigt til at forlige sig med denne. Nykiøbing. [1707, juni.]

—, 9 juni. Kaptejn Sommer svarer provst Meldal, at han vil afvente sin ret, men beder ham om bistand til uden ærgrelse at kunne forrette sin andagt og skrifte på et andet sted i kom-pagnidistriktet. Mollerup. Tysk. [1707, juni.]

—, 12 juni. Mag. Knud Spormanns erklæring til oberst Rosenawer, hvori han forsikrer ikke at have vidst, at kaptejn Sommer vilde til alters den dag, og ivrigt at have søgt at for-sone sig med ham. Frøslef præstegård. [1707, juni.]

—, 25 juni. (J. B.s) erklæring til kongen angående et al-misseskolehus' indretning i Aalborg, hvori han udtaler, at et sådant skulde vel eragtes gavnligt og nødvendigt „til at forhindre den udyd og grove vankundighed, i hvilken gemene pøbel her på stæden lader deris børn og ungdom opvoxe“; men han anser det ikke for rigtigt at anvende alle byens fattiglegater derpå, hvorfor han tilråder at undersøge, hvilke der billigt kan benyttes, og mener, at disse i forbindelse med de omtalte accidensintrader vil være tilstrækkelige. Aalborg. [1707, juni.]

—, 26 juni. Major P. E. Motzfeldt anbefaler sin huslærer Friderich Vilsbech til sin svoger (J. B.) til kapellaniet i Sæby og beder ham som en god morbroder for børnene at skaffe en lærer til dem i stedet for Vilsbech. Nipstrop. [1707, juni.]

—, 8 nov. Kgl. konfessionarius Peder Jespersen beder (J. B.) om en attest om herr Frantz Arctanders forhold, hvem han vilde anbefale til kongen til forfremmelse, og henstiller ham forøvrigt til bispens bevågenhed. Kiøbenhavn. [1707, nov.]

—, 16 nov. (J. B.s) svar til kgl. konfessionarius angående Frantz Arctander. Aalborg. [1707, nov.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 525 f.

—, 23 nov. (J. B.s) svar til justitsråd Bilde til Bangsbo på hans anbefalingsbrev af 5 nov. for student Christen Basballe til stipendium Schelianum efter Jørgen Povelsen Kyng, hvori han beder sig undskyldt, da han har lovet det til en anden, og hævder, at Otthe Skeels arvinger ikke længere havde ret til at råde over, hvem der skulde nyde det. Aalborg. [1707, nov.]

—, 23 nov. Biskop Jens Bircherod skriver til sin fætter (J. B.), at han har været paa visitats i Raabygdelaget, Øfre Tellemarcken og Nedernæs, tilbagelagt 96 mil i 10 Uger; han har stadig redet; vinteren har været mild; sæden staar godt — kornpriser —; for otte dage siden sejlede en hollandsk flåde på over 200 skibe fra Flecherøe, som samles dér for konvoyernes Skyld; en Spaniefarer fra Christiansand forgik med en Ladning til over 20000 rdl.; han havde været i Arendal, en lille by, men med over 40 skibe; de har fået en ny kommandør over galejerne, schoutbynacht Neubour, som ønskede at få fregatter dertil; familieefterretninger; han sender et anker multebær med en skipper, som sejler til Thisted; klager over byens skoles slette tilstand under rektor mag. Tobias. Christiansand. [1708, febr.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 530.

—, 29 nov. Peder Jespersøn takker (J. B.) for hans meddelelse om Frantz Arctander, meddeler, hvorledes han tænker at kunne bringe ham på fode igen, og beder — i en efterskrift — om en kopi af herr Anders Matthisøns legat til hospitalspræsten [i Ålborg], da der er pålagt ham en kommission angående de fattige. Kiøbenhavn. [1707, dec.]

—, 28 dec. (J. B.) skriver til dr. Peder Jespersøn om herr Frants Arctanders forhold, sender ham en kopi af det omtalte legat og ønsker ham og hans hustru glædeligt nytår. Aalborg. [1707, dec.]

1708, 7 jan. Peder Jespersøn takker (J. B.) for efterretningen om salig Anders Matthisens legat til hospitalspræsten og lover at betale 260 slettedaler med et års rente for herr Frantz,

hvilke penge han vil sende med deres stiftamtmand; han takker Bircherod for det, denne har gjort for Frantz, og priser ham for hans optræden overfor kalvinisterne. Kiøbenhavn. [1708 jan.]

—, 21 jan. Oluf W. Worm takker (J. B.) for brev af d. 11 og meddeler at have afsendt de ønskede acta consistorialia med student Hans Riber, omtaler nogle kobberstykker og takker for 19 programmata til sin samling, idet han beklager sig over, at statsraad Vinding ikke vil låne sin ud, hvorefter B.s fader sammenskrev sin Academia Hafniensis; da han har fået lov til at aftrykke kobberpladerne i Atlas Resenii, men Riberpladen og kong Hans' epitaphium i Odense fattes, beder han, om det sidste måtte sendes ham, hvis B. havde det fra sin afdøde broder; han takker for oplysning om programmerne hos den ny nobiliterede herr Fogh; Arna Magnæus er endnu på Island, hvor der har været stor sygdom (ordinære småkopper?); han skal se, om han kan skaffe B. Annales Esromenses, af hvilket værk han besidder aftrykket af en kobberplade, nemlig Ogerii Dani et Rolandi sepulchrum, ut reperitur in fano s. Fari apud Gallos. Kiøbenhavn. [1708, jan.]

—, 6 febr. Lavrids Jensøn Gefning takker (J. B.) for det brød, denne har stillet hans søn i udsigt, forsikrer, at han er et skikkeligt menneske, og spørger, naar i foråret han må komme. Balsløv. [1708, febr.]

—, 14 febr. Konfessionarius Peder Jespersøn takker (J. B.) for hans velvillighed overfor Frantz Arctander med hensyn til en obligation, som denne havde udstedt til ham, forespørger ham angående 25 sldr., som han havde hørt af Borneman, at hospitalspræsten ifølge kgl. befaling skulde have af collegis scholae, og meddeler, at deres stiftamtmand snart kommer. Hafn. [1708, febr.]

—, 10 marts. Frederik Rostgaard skriver til (J. B.) i anledning af, at han på afdøde Lodvig Pontoppidans auktion har fået genealogier over næsten alle vore adelige familier, samlede af Dyrskøtte, og da han var ifærd med at udarbejde storkansler Reventlows genealogi, hvilken familie han hos Dyrskøtte fandt

at være af to slags, beder han biskoppen skaffe ham oplysninger hos denne eller anbefale ham til dem, som havde fået hans mss. genealogica, at han kunde erholde oplysning. Han sender B. 2 exemplarer af sin *Deliciis poetarum Danorum*. Kiøbenhavn. [1708, marts.]

-, 25 apr. (J. B.) meddeler justitsråd Rostgaard, at Peder Dyrskøtte i Wensyssel var død næst forgangen år 13 okt. i sin alders 78 år, og skildrer hans kærlighed til og kyndighed i historie, genealogi og antiquiteter, fortæller, at Dyrskøtte ikke har meget optegnet om holstenske og tyske adelsfamilier, giver genealogiske oplysninger og omtaler en fejltagelse af Arild Hvitfeld i hans *historia regis Christiani II ad an. 1575*, idet han af to Reventlower har gjort én. Aalborg. [1708, apr.]

Bidrag til Oplysning om Oprindelsen til Familien Richelieu i Norge og Danmark.

Af Direktør Ch. Delgobe.

Matriklen for Universitetet i Heidelberg nævner 1580 en *Balthasar Rihel* fra *Gelnhausen*, som nævnte Aar blev immatrikuleret der. — I Aaret 1663 blev *Johannes Daniel Rihelius* fra *Hanau* (altsaa samme Egn) immatrikuleret ved samme Universitet, hvor han ses at have studeret Theologi. Denne Notits i Forening med de Lente'ske Oplysninger, der ere lagte til Grund for Arkivfuldmægtig Thomles Anførelser i dette Tidsskrifts 2. Række, 5. Bind, S. 173 med tilhørende Stamtavle (jfr. ogsaa 3. R., III, S. 307), gjør det højst sandsynligt, at her netop er Tale om vor norske Richelieu.

Noget senere, 1668—1669, træffer man sammesteds *Johannes Henricus Rihelius* af Alzey som theologisk Student og Alumnus Collegii Sapientiae. Endelig nævner *Allgemeine Deutsche Biographie* en Række Bogtrykkere med Navn *Rihel* (*Richel*), der skal skrive sig fra Ehwiler i Rheinpalz, hvorfra de 1468